

Razstave

Razstava Zgodovinskega arhiva Ljubljana o ožjem mestnem središču

Zgodovinski arhiv Ljubljana je aprila 1997, ob začetku meseca evropske kulture pripravil v atriju mestne hiše razstavo z naslovom Živilski trg in Plečnikove tržnice z okolico v zgodovini. Avtorja Jože Suhadolnik in Dragan Matić sta tako z razstavo, še bolj pa s katalogom združila zgodovinsko vedenje o območju med Ljubljanico, Ciril Metodovim trgom, Stritarjevo in Kopitarjevo ulico, tem morda najslikovitejšem in najbolj "živem" predelu našega glavnega mesta, ter jo povezala z arhitektonsko urbanističnimi zamislivi in udejanjanjem le-tega skozi čas, kar pogojuje tudi današnja podoba tega predela. Tako za razstavo kot katalog labko zapišemo, da sta res arhivska, ker vsebujeta dokumente, predvsem njihove, pa tudi drugih arhivskih ustanov, ki še niso bili predstavljeni širši javnosti. Začetek prve v seriji teh mikroprostorskih zgodovinskih in arhitektonskih raziskav pred štirimi leti se ujema z začetkom prenove Plečnikovih tržnic.

V katalogu Jože Suhadolnik najprej oriše urbanistični razvoj omenjenega predela z najpomembnejšimi gradnjami v okviru mesta Ljubljane vse od srednjega veka do pred kratkim, ko so končali z obnovo omenjene Plečnikove umetnine. Temu sledi seznam ulic, trgov in stavb, ki je sestavljen tako, da imena ulic, hišne številke in imena stavb obravnava od današnjega časa v preteklost, zatem seznam starejših vedut Ljubljane, karte, drobce iz zgodovine živilskega trga ter seznam literature o tem območju. Dragan Matić pa je napisal utrinke iz starejšega zgodovine tega mestnega predela, s poudarkom, da je bilo ravno to območje najpomembnejše, kajti za razliko od drugih dveh delov mesta, Novim in Starim trgom, ki so se pozneje zlili v celoto, je bilo prav Mesto oziroma Mestni trg prvo ohzidano. Ob tem poudarja tudi pomen prometnih povezav, od cest do mostov. Podrobneje pa se ustavi tudi pri Špitalskem mostu, danes imenovanem Tromostovje, Špitalski, danes Stritarjevi ulici, ter znamenitih stavbah v okolici, med drugimi pri Meščanskem Špitalu, danes imenovanemu Kresija, Stolnici, Semenišču, bivšemu Frančiškanskem samostanu in Mabrovi trgovski šoli.

Katalog ima ohsežen povzetek v angleščini ter hoga-te reprodukcije razstavljenega gradiva.

Lujz Tržan

Hranilnica in posojilnica v Šempetru pri Gorici, razstava in katalog Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici, Nova Gorica 1996, 24 strani

Delavei Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici z zadovoljstvom ugotavljamo, da si naša dejavnost vedno bolj utira pot tudi zunaj tistega kroga ljudi, ki so več ali manj naši redni obiskovalci. V preteklem letu smo z veseljem sprejeli povabilo Krajevne skupnosti Šempeter, da ob stoletnici Hranilnice in posojilnice v Šempetru pri Gorici ponovno predstavimo del dokumentacije, ki jo hranimo o tej ustanovi.

Leta 1992, ko smo gradivo te bančne ustanove prevzeli v hrambo, je bila podobna razstava že predstavljena v razstavnih prostorih našega arhiva. Takratno postavitve je spremljal skromen, v arhivu izdelan katalog.

Tokrat je razstavni prostor ponudila Osnovna Šola Ivana Roba v Šempetru, ki postaja center tovrstnega kulturnega dogajanja v kraju. Naj omenim samo, da je bila takoj po zaključku naše razstave v istem prostoru predstavitev knjige in spremljajoče razstave domačina Jožka Martelanca z naslovom Šempeter skozi čas. Avtor je za pripravo tega prvega tovrstnega zgodovinskega pregleda o preteklosti Šempetra veliko časa prebil tudi v našem arhivu.

Koncept in namen nove postavitve razstave o hranilnici in posojilnici je ostal pravzaprav nespremenjen. Z razstavljenim arhivskim gradivom je hotela avtorica Aleksandra Pavšič Milost prikazati dejavnost hranilnice skozi vsa leta njenega obstoja in s tem osvetliti drobce zgodovine primorskega bančništva. Razporeditev dokumentov je enaka kot na postavitvi iz leta 1992, vendar pa je velikost prostora omogočala izdatno obogatitev s fotografijami in razglednicami iz naših zbirk ter z bankovei (hrani jih Goriški muzej), ki so se uporabljali v času delovanja hranilnice. Tokrat se je avtorica zaradi varnosti, pa tudi zaradi večjega učinka, odločila za razstavo reprodukcij (fotokopij in fotografij), ki omogočajo poljubno povečavo originalov, kar je še posebej dobrodošlo pri slikovnem gradivu.

Dopolnjeni razstavi primerno je po prenovitvi klical tudi katalog. Tokrat je izšel v tiskani obliki. Uvodoma avtorica razlaga vzroke ponovne postavitve razstave in izdaje kataloga, nato preide na kratek oris razvoja bančništva v času pred ustanovitvijo šempetrske hranilnice leta 1896, se posveti njenim začetkom in oriše njen razvoj vse do likvidacije leta 1948. Tekst zaključuje pregledna tabela o poslovanju zadruge. Sledi nekaj objavljenih dokumentov in seznam vseh eksponatov.

Na otvoritvi razstave 23. januarja 1997 se je zbralo